

**O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash
vazirligi**

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va
innovatsiyalar vazirligi**

**Toshkent davlat
tibbiyot universiteti
Termiz filiali**

**OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT TIBBIYOT UNIVERSITETI TERMIZ FILIALI**

**“ENDOKRINOLOGIYADA DOLZARB MUAMMOLAR” MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
TO'PLAMI**

30 MART

TERMIZ – 2026

TAHRIR HAY’ATI / EDITORIAL BOARD / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Otamuradov Furqat Abdukarimovich

Toshkent davlat tibbiyot universiteti Termiz filial direktori,
tibbiyot fanlari doktori

Melikulov Karomiddin Mardonovich

“Ichki kasalliklar propediftikasi, reabilitologiya ,xalq tabobati va endokrinologiya
kaferasi” mudiri

Xujaqulova Farida Ismoilovna

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz Filiali “Ichki kasalliklar
propediftikasi, Reabilitologiya, Xalq tabobati va Endokrinologiya kaferasi” t.f.n,
dotsent

Tosheva Zebuniso Rustam qizi

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti Termiz Filiali “Ichki kasalliklar
propediftikasi, Reabilitologiya ,Xalq tabobati va Endokrinologiya kaferasi” PhD

Ergashov Mansur Abdukarim o‘g‘li

Toshkent davlat tibbiyot universiteti Termiz filiali
OTM Kengash kotibi, tibbiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori

Danayev Baxtiyor Farxatovich

Toshkent davlat tibbiyot universiteti Termiz filiali
Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash
sektori boshlig‘i, tibbiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori

Ushbu to‘plamda endokrinologiya, reabilitologiya sohalaridagi mavjud muammolar va ularning yechimlari yoritilgan. Anjuman materiallarida turli endokrin kasalliklarning etiologiyasi va patogenezi, ularning erta diagnostikasi, zamonaviy davolash usullarini zamonaviy o‘qitish sohaları qamrab olingan. Umid qilamizki, ushbu to‘plam endokrinologiya, reabilitologiya sohalarini yanada rivojlantirish, yangi davolash usullari yaratish, dori vositalarini samarali va xavfsiz tarzda qo‘llash hamda yuqoridagi sohalarida oliy ta‘lim yo‘nalishidagi ishlarga yangi sur‘at bag‘ishlaydi.

© “ENDOKRINOLOGIYADA DOLZARB MUAMMOLAR”
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to‘plami. ToshDavTU
Termiz filiali, 2026.

MUNDARIJA - CONTENTS – ОГЛАВЛЕНИЕ

Абдурахмонова М.Ш., Хонов А.Ш./ Сравнительная диагностика картины крови при различных лейкозах в практике врача внутренних болезней.....	7
Alimardonova Z.J., Safarov Sh.B./ Gimenolepidoz bilan kasallanganlarning epidemiologik tahlili.....	9
Amriddinov A.H., Kuranbaeva S.R., Iskandarova D.E./Revmatoid artritda elektroneyromiografiya orqali periferik nervlarni baholash.....	10
Bekmirzayeva G.E., Abdullaev M.Kh. / Etiological factors and clinical assessment of trophoblast disease by region.....	11
Ro‘ziqulov A.Q., Sayidova Sh.Sh., Mirzayeva D.Z. / Bronxial astma: zamonaviy davolash usullari.....	12
Choriev E.S., Boltaev J.J. / Koronavirus infeksiyasining tarqalganligi va oldini olish chora tadbirlari.....	15
Qorakhonov R.Q, Sherboyev D.G‘., Mukhammadiyev O.B., Keldibekova Sh.Q./ Anatomy of the inguinal canal and clinical basis of hernia development.....	17
Chutboyev B.R., Djuraeva M.E. / O‘zbekistonda enterobioz bilan kassalanish ko‘rsatkichlari.....	19
Abdulazizov D.A., Jo‘rayev B.B. / Surxondaryo viloyati hududi misolida sut bezi o‘smalarini rivojlanishiga sabab bo‘luvchi omillar.....	20
Qorakhonov R.Q, Sherboyev D.G‘., Mukhammadiyev O.B., Keldibekova Sh.Q./ Anatomical landmarks in endoscopic surgery.....	22
Xujaqulova F.I / Surunkali yurak yetishmovchiligi kamqonlik bilan kechganda kompleks davoda dapagliflozinning o‘rni.....	24
Ibragimov N.X., Xudoyberdiyev A.T./ Kasalxona ichi oiv-infeksiyasining epidemiologik xususiyatlari va retrospektiv epidemiologik tahlili.....	25
Iskandarova D.E., Usmonova D.D. / Qandli diabetning kardioembolik insult kechishiga klinik ta'sirini baholash.....	27

Xo‘jaqulova F.I., Amirqulova N.A. / Bo‘yin osteoxondrozi bilan og‘rigan bemorlarda manual terapiya va fizioterapiya usullarining kompleks qo‘llanilishi.....	28
Izomov T.I., Fayziyeva U.R. / Clinical characteristics of acute obstructive bronchitis children.....	30
Xo‘jaqulova F.I., Amirqulova N.A. / Bo‘yin osteoxondrozini reabilitatsiya qilishda manual terapiya usullarining klinik samaradorligini baholash.....	31
Kenjayeva G.A., Iskandarova D.E., Xushmurodova M.A./ Parkinson kasalligini erta bosqichlarida aniqlashda klinik nevrologik shkalalar va molekulyar biomarkerlarning diagnostik ahamiyati.....	32
Qobilov A.E. Bozorov U.M./ Qalqonsimon bez patologiyalari: klinik xususiyatlar va innovatsion yondashuvlar.....	33
Тошева З.Р., / Тизимли склеродермия касаллигини замонавий ташхислаш усуллари.....	35
Расулова Р.П., Панжиева Х.Т./ Оценка качества жизни пациентов с бронхиальной астмой в сурхандарьинской области.....	37
Qorakhonov R.Q., Mukhammadiyev O.B. / Comparative assessment of dysfunction in different functional parts of the kidneys in chronic heart failure using their markers.....	38
Rasulov Sh.M., Qurbonov A.B./ Sil kasalligining oldini olish chora-tadbirlari va dispanser nazorati.....	40
Shamsutdinova M.I., Kenjaev S.R., Iskandarov I.E./ Arid zonalarda yoshlardagi miokard infarkti xavf omillarining taxlili.....	41
Расулова Р.П., Расулов К.Ш./ Коморбид патологияларда неврологик шикастланишлар нейрореабилитацияси.....	42
Тошева З.Р., / Гормональная патология при мочекаменной болезни на фоне андрогенной недостаточности.....	43
Xujaqulova F.I, Xushbaxtova B. Sh./ Tizza bo‘g‘im gonartrozini oldini olish va reabilitatsiya usullarini takomillashtirish.....	45
Jo‘rayev B.B., Abdulazizov D.A. / Surxondaryo viloyati hududida uchraydigan onkologik kasalliklarni tavsifi	47

R.P.Rasulova, E.O.Xolmo‘minov / Komorbidli gerpetik infeksiyalarda trigeminal nevralgiya xususiyatlari	49
Тошева З.Р., / Патогенетические и биохимические аспекты активности отдельных ферментов у крыс с нефролитиазом при андрогенной недостаточности	50
Xujaqulova F.I. / Surunkali yurak yetishmovchiligi kamqonlik bilan kechganda yurak funksional holatiga dapagliflozinning ta’siri	52
R.P.Rasulova, O.R.Elamanov, K.A.Otaxonov / Komorbidli gerpetik infeksiyalarda uch shoxli nerv nevralgiyasi	53
Тошева З.Р./ Структурные изменения почек при искусственно вызванной мочекаменной болезни на фоне андрогенной недостаточности	54
Xujaqulova F.I. / Surunkali yurak yetishmovchiligi kamqonlik bilan kechganda dapagliflozinning buyrak disfunksiyasiga ta’siri	55
O.P. Файзиева, Р.П.Расулова, М.Э. Нуралиева / Платформа здорового будущего	57
Xujanazarov X.E., Rasulov Sh.M./ Qizamiq kasalligiga qarshi kurash va uni oldini olishda olib borilayotgan profilaktik chora tadbirlar	58
Xujaqulova F.I, Boboyeva F./ Yurak-qon tomir kasalliklarining bugungi kundagi dolzarbligi va ularni oldini olishning zamonaviy yondashuvlari	60
Р.П.Расулова, М.З.Моннонов, И.Х.Жўраев, З.Д.Аллаёров / Сурхондарё региониде юрак қон-томир касалликлари асоратларини ўрганиш	61
Normamatov D.X., Fayziyeva O‘.R. / Surxondaryo sharoitida bolalarda o‘tkir bronxiolit, o‘tkir obstruktiv bronxit va bronxial astmaning klinik-anamnezitik xususiyatlari	63
Искандарова Д.Э., Отамуродова С.Т / Люмбоишиалгия у детей: современные клинические аспекты диагностики и ведения в педиатрической практике	65
Xujaqulova F.I, Bozorov U.M, Qobilov A.E. / Surunkali yurak yetishmovchiligi kamqonlik bilan kechganda buyrak fibrozlanishiga dapagliflozinning ta’siri	66
Отамуродова С.Т., Искандарова Д.Э., Холматова Д.О. / Роль эндокринных нарушений в развитии и прогрессировании люмбоишиалгии	67

тарғибот ишларини олиб боришни кучайтиришга алоҳида эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Surxondaryo sharoitida bolalarda oʻtkir bronxiolit, oʻtkir obstruktiv bronxit va bronxial astmaning klinik-anamnezitik xususiyatlari

Normamatov D.X., Fayziyeva Oʻ.R.
Toshkent tibbiyot universiteti Termiz filiali

Mavzuning dolzarbligi. Bolalarda nafas yoʻllari kasalliklari, xususan oʻtkir bronxiolit, oʻtkir obstruktiv bronxit va bronxial astma pediatriyada dolzarb muammo hisoblanadi. Surxondaryo viloyatining issiq iqlimi, changli muhit va allergenlarning koʻpligi ushbu kasalliklarning rivojlanishiga taʼsir koʻrsatadi. Bolalarda bronxoobstruktiv kasalliklar, jumladan oʻtkir bronxiolit, oʻtkir obstruktiv bronxit va bronxial astma pediatriyaning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Surxondaryo viloyatining issiq, quruq va changli iqlimi ushbu kasalliklarning rivojlanishi va kechishiga sezilarli taʼsir koʻrsatadi. Surxondaryo hududida bolalarda bronxoobstruktiv kasalliklar tarkibida oʻtkir obstruktiv bronxit yetakchi oʻrinni egallaydi. Kasalliklar rivojlanishida iqlimiy va ekologik omillar muhim ahamiyatga ega.

Ilmiy ishning maqsadi: Surxondaryo hududida bolalarda oʻtkir bronxiolit, oʻtkir obstruktiv bronxit va bronxial astmaning klinik kechishi va xavf omillarini oʻrganish.

Material va usullar. Tadqiqot davomida 0–5 yoshdagi jami 50 nafar bemor kuzatildi. Ilmiy-tadqiqotlar viloyat bolalar koʻp tarmoqli tibbiyot markazining pulmonologiya boʻlimida 2025 yil yanvar-may oylarida olib borildi. Klinik, anamnezitik va statistik tahlil usullari qoʻllanildi.

Olingan natijalar tahlili. Tahlil natijalariga koʻra, bemorlarning aksariyatida (60%) bronxoobstruktiv xurujlar qisqa muddatli boʻlib, 1–3 kun davom etdi. Shu bilan birga, 40% bemorlarda xurujlar 3–5 kungacha choʻzilgan boʻlib, bu holat kasallikning ogʻirroq kechishi yoki kech murojaat qilish bilan bogʻliq boʻlishi mumkin. Kuzatilgan bemorlar tarkibida: oʻtkir bronxiolit — 15 nafar (30%), oʻtkir obstruktiv bronxit — 22 nafar (44%), bronxial astma — 5 nafar (10%), qaytalanuvchi bronxit — 8 nafar (16%) ni tashkil etdi. Tahlil natijalariga koʻra, bronxoobstruktiv kasalliklar tarkibida **oʻtkir obstruktiv bronxit yetakchi oʻrinni egallab (44%)**, eng yuqori uchrash chastotasini koʻrsatdi. Oʻtkir bronxiolit holatlari 30% ni tashkil etib, asosan erta yoshdagi bolalarda kuzatildi. Qaytalanuvchi bronxit 16% holatda qayd etildi, bu esa surunkalashuv xavfi mavjudligini koʻrsatadi. Bronxial astma ulushi nisbatan kam (10%) boʻlsa-da, uning

allergik tabiati va surunkali kechishi alohida e'tibor talab qiladi. Umuman olganda, bronxoobstruktiv kasalliklarning 74% ini (bronxiolit + obstruktiv bronxit) o'tkir shakllar tashkil etib, bu hududda o'tkir respirator patologiyani ustunligini ko'rsatadi. O'tkir bronxiolit asosan 2 yoshgacha bo'lgan bolalarda virusli infeksiyalar fonida kuzatildi. Obstruktiv bronxitda bronxospazm va qaytalanuvchi kechish ustunlik qildi. Bronxial astmada allergik omillar va irsiy moyillik muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Hududning changli va quruq iqlimi kasalliklarning zo'rayishiga olib kelishi aniqlandi. Tahlillar natijasida quyidagi asosiy xavf omillari aniqlanadi:

ekologik noqulayliklar, havoning yuqori darajada changlanishi, qurg'oqchil iqlim sharoiti, atmosfera ifloslanishining yuqori ko'rsatkichlari aniqlandi. Mazkur omillar ta'sirida bronxial obstruksiya bilan kechuvchi kasalliklar tez-tez uchrashi va og'irroq kechishi kuzatildi. Atmosfera havosining ifloslanishi bolalarda nafas yo'llari kasalliklarining rivojlanishida yetakchi omillardan biri bo'lib, JSST ma'lumotlariga ko'ra, ayniqsa mayda dispers zarrachalar (PM2.5) bronxoobstruktiv sindrom rivojlanish xavfini sezilarli darajada oshiradi. Mazkur natijalar bronxoobstruktiv kasalliklarda xuruj davomiyligi individual xususiyatlar va tashqi muhit omillariga bog'liqligini ko'rsatadi. **Xurujlar davomiyligi bo'yicha statistik tahlil.** Bronxoobstruktiv sindrom bilan kechgan bemorlarda xurujlar davomiyligi quyidagicha taqsimlandi: xurujlar davomiyligi 1-3 kun 12(60%)? 3-5 kun 8(40%)ni tashkil qildi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, o'tkir bronxiolit asosan 2 yoshgacha bo'lgan bolalarda uchradi va ko'proq virusli infeksiya bilan bog'liq bo'ldi. O'tkir obstruktiv bronxit eng ko'p uchragan shakl bo'lib, bronxospazm va nafas yetishmovchiligi belgilari bilan namoyon bo'ldi. Bronxial astmada allergik anamnez va irsiy moyillik ustunlik qildi. Hududning changli va quruq iqlimi kasalliklarning zo'rayishiga sabab bo'lishi aniqlandi.

Xulosa qilib aytganda, Surxondaryo sharoitida bronxoobstruktiv kasalliklar keng tarqalgan bo'lib, ularning rivojlanishida ekologik va iqlimiy omillar muhim o'rin tutadi. Kasalliklarni erta tashxislash va profilaktika choralarini kuchaytirish zarur. Erta tashxis va profilaktika choralarini kuchaytirish zarur. Olingan natijalar hududning qurg'oqchil va changli iqlimi sharoitida bronxoobstruktiv kasalliklar uchrash
